

Kontroll av dricksvatten 2014

**Utförd av
Miljö- och hälsoskyddskontoret i Jönköpings kommun
Skriven av Jessica Svensson, 2015-03-18**

Inledning

Sedan 2013 har miljö- och hälsoskyddskontoret genomfört en inventering inom dricksvattenområdet för att få kännedom om vilka dricksvattenanläggningar som finns och om de omfattas av dricksvattenföreskrifterna. Utöver inventeringen har miljö- och hälsoskyddskontoret också under 2014 jobbat löpande med tillsyn på befintliga dricksvattenanläggningar. Den här rapporten beskriver miljö- och hälsoskyddskontorets arbete med dricksvattenanläggningar, vilket innebär inventering och tillsyn, samt resultatet av arbete.

Dricksvatten är ett livsmedel och omfattas därför av viss livsmedelsrelaterad lagstiftning. Det finns t.ex. föreskrifter som säger att livsmedelsföretagare ska se till att deras anläggningar registreras om de bedriver verksamhet som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Registreringsskyldighet gäller vattenanläggning som tillhandahåller mer än 10 m³ dricksvatten per dygn eller som försörjer fler än 50 personer. Skyldighet att registrera sin dricksvattenanläggning gäller också för vattenverk/vattentäkt som tillhandahåller eller använder dricksvatten som en del av en kommersiell eller offentlig livsmedelsverksamhet oavsett verksamhetens storlek enligt ovan. Det är den som producerar eller tillhandahåller ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet uppfyller regler och kvalitetskrav.

Med anledning av ovanstående krav så har därför miljö- och hälsoskyddskontoret sedan 2013 genomfört en inventering för att få kännedom om vilka som omfattas av registreringskravet och inte. Inventeringen beräknas fortgå även under 2015.

Delar av den planerade livsmedelskontrollen i Jönköpings kommun bedrevs under 2014 i så kallade ”vattenpass” – korta intensiva perioder då arbete med dricksvatten är i fokus. Vattenpassen har, förutom själva inventeringen, även innehållit ordinarie dricksvattenkontroller på befintliga anläggningar.

Under året har 28 anläggningar besökts och 12 nyregistreringar genomförts. Avvikelse har endast noterats vid två av kontrollerna. Förutom kontroll ute på plats har möten med tekniska kontoret ägt rum vid tre tillfällen. Dessa är en del av de tre större kommunala vattenverkens kontroll (Häggeberg, Brunstorp och Gränna). Totalt har 39 kontroller på dricksvattenanläggningar genomförts.

I tabell 1 och 2 längre ner i rapporten finns sammanställt vilka dricksvattenanläggningar som är registrerade, vilka som blivit registrerade under 2014, hur mycket kontrolltid varje anläggning har, vilka som fått kontroll, antalet kontroller under 2014 samt resultatet från dessa kontroller.

Bakgrund

I verksamhetsplaneringen inför 2014 bestämdes det att det skulle avsättas specifik tid för kontroll av dricksvatten under 2014. Två inspektörer har under året jobbat med dricksvattenkontroller och inventering av dricksvattenanläggningar. Arbetet har delats in i något vi har kallat för ”vattenpass” vilket innebär att vi jobbat intensivt med kontroller och inventering under en begränsad period. Under 2014 har vi haft fyra vattenpass där det första genomfördes vecka 1-3, det andra vecka 9-10 och det

tredje vecka 15-16. Under sommarmånaderna har vattenarbetet pågått parallellt med ordinarie kontroll som ett fjärde vattenpass.

Följande planerades in under respektive pass:

Vattenpass 1 (3 veckor):

- Kvartalsmöte med tekniska kontoret
- Utskick för inventering
- Kvarvarande/resterande arbete från 2013

Vattenpass 2 (2 veckor):

- Jobba med svar från inventeringen

Vattenpass 3 (2 veckor):

- Planering inför kvartalsmöte med tekniska kontoret i maj
- Jobba med svar från inventeringen
- Besöka kommunala vattenverk som inte fick kontroll 2013
- Besöka kommunala reservoarer/tryckstegringsstationer

Vattenpass 4 (13 veckor parallellt med ordinarie kontroll):

- Planering inför kvartalsmöte med tekniska kontoret i september
- Besöka de anläggningar som är nya enligt inventering
- Besöka övriga anläggningar (privata) med eget vatten t.ex. golfanläggningar etc. som inte fått kontroll 2013

Övrigt:

- Kvartalsmöten med tekniska kontoret i januari, maj och september.

Inventering

Dricksvatten är ett livsmedel och det finns föreskrifter som säger att livsmedelsföretagare ska se till att deras anläggningar registreras om de bl.a. bedriver verksamhet som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten. Med anledning av ovanstående krav så har därför miljö- och hälsoskyddskontoret sedan 2013 genomfört en inventering för att få kännedom om vilka som omfattas av registreringskravet och inte. Inventeringen beräknas fortgå även under 2015.

Med livsmedelsföretag avses varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel.

Registreringsskyldighet gäller vattenanläggning som tillhandahåller mer än 10 m³ dricksvatten per dygn eller som försörjer fler än 50 personer. Skyldighet att registrera sin dricksvattenanläggning gäller också för vattenverk/vattentäkt som tillhandahåller eller använder dricksvatten som en del av en kommersiell eller offentlig livsmedelsverksamhet oavsett verksamhetens storlek enligt ovan. Det är den som *producerar* eller *tillhandahåller* ett livsmedel som är ansvarig för att livsmedlet uppfyller regler och kvalitetskrav.

Som producent/tillhandahållare av dricksvatten är man också skyldig att ha en provtagningsplan vilken fastställs i ett separat beslut av behörig myndighet.

Syfte

Ett av syftena med årets dricksvattenarbete har varit att få kännedom om anläggningar som vi inte sedan tidigare har registrerade som dricksvattenanläggningar enligt dricksvattenföreskrifterna. Ett annat syfte har varit att mer kontinuerligt än tidigare göra kontroll på dricksvattenanläggningar.

Syftet med att avsätta specifik tid för kontroll av dricksvattenanläggningar har varit att den här kontrollen tidigare år har hamnat lite i skymundan.

Dricksvattenkontrollen har inte prioriterats i samma utsträckning som resterande livsmedelkontroll. Eftersom stora delar av årets dricksvattenkontroll bestod i ett inventeringsarbete så föll det sig naturligt att dela upp den över olika perioder under året. Syftet med inventeringen har varit att alla som tillhandahåller dricksvatten och som samtidigt omfattas av dricksvattenföreskrifterna ska bli registrerade hos miljö- och hälsoskyddskontoret som livsmedelsanläggning.

Metod

Årets dricksvattenkontroller har genomförts i så kallade vattenpass. Det har varit fyra olika vattenpass under året. Passen har varit mellan 2-3 veckor långa. Under sommarmånaderna har dricksvattenarbetet pågått parallellt med övrig livsmedelskontroll under 13 veckors tid.

Första vattenpasset inleddes med att ett utskick gjordes med syftet att få in uppgifter om anläggningar som vi inte har registrerade som dricksvattenanläggningar sedan tidigare. Många av dessa anläggningar har vi haft lite information om sedan gammalt men inte utfört kontroll på regelbundet. Vi har gått igenom den information som finns på dessa anläggningar och valt ut några för inventeringsutskick varje år. Därutöver har en del anläggningar kommit till på listan när vi gjort kontroll på andra livsmedelsverksamheter där vi fått kännedom om att de har eget vatten. De anläggningar som valts ut för inventeringsutskick har alltså varit sådana vi tror skulle kunna bli aktuella för registrering.

I vattenpass 1 gjorde vi själva utskicket. Vi skickade ett dokument med en beskrivning av den inventering som skulle fortgå under året samt bad dem bifoga provtagningsplan. En blankett för anmälan om registrering bifogades också till brevet.

I vattenpass 2 skrevs sedan bekräftelse på registrering samt beslut om fastställande av provtagningsplan med provtagningspunkter och frekvens på de anläggningar som inkommit med blankett och provtagningsplan.

I vattenpass 3 gjordes besök på kommunala vattenverk samt reservoarer och pump- och tryckstegringsstationer på både A- och B-nätet. Denna kontroll var förbokad och representant från tekniska kontoret deltog vid kontrollen. I detta pass jobbade vi även med det material som inkommit i samband med inventeringsutskicket. Vi skrev bekräftelser på registreringar samt beslut om fastställande av provtagningsplaner.

I vattenpass 4 har objekt från inventeringen fått kontroll. Även dessa kontroller har varit förbokade. Kontroll har även skett av de privata anläggningar som inte fick kontroll under 2013.

Enligt dricksvattenföreskrifterna ska den som tillhandahåller >1 000 m³ dricksvatten per dygn löpande sammanställa och utvärdera hur kvaliteten på dricksvatten hos användaren förändras. Av denna anledning har miljö- och hälsoskyddskontoret vid tre tillfällen under året haft planerat möte med tekniska kontoret. Dessa möten har då varit en del av årets kontroll på de större vattenverken (Häggeberg, Brunstorp och Gränna). Vid möten har två inspektörer från miljö- och hälsoskyddskontoret deltagit. Från tekniska kontoret har flera representanter deltagit; verksamhetschef, 2 enhetschefer, 2 maskinchefer, utredningsingenjör samt 2 laboratorieingenjörer. Miljö- och hälsoskyddskontoret, som varit sammankallande, har i förväg begärt in uppgifter om dricksvattenkvaliteten för dessa tre vattenverk. Sammanställningen har sedan diskuterats på mötet. Vi har även gått igenom inträffade (planerade och oplanerade) händelser på vattenverken samt ledningsnätet och vad som planeras framöver.

Resultat

Under året har 39 kontroller på dricksvattenanläggningar utförts, 28 anläggningar besökts och 12 nyregistreringar gjorts. Nyregistrering kan innebära att vi inte tidigare har haft kännedom om att dricksvattenhantering förekommer. Det kan också innebära att vi har haft kännedom om anläggningen men inte haft den registrerad som en separat anläggning med specifik tid avsatt för kontroll av dricksvattenhanteringen.

Avvikelse har endast noterats vid två av kontrollerna och var av följande karaktär:

- Brister i underhåll och problem med skadedjur på några reservoarer.
- Ett dricksvattenprov visade på otjänligt resultat med avseende på koliforma bakterier.

I tabell 1 och 2 nedan finns sammanställt samtliga dricksvattenanläggningar som är registrerade, vilka som blivit registrerade under 2014, hur mycket kontrolltid varje anläggning har, vilka som fått kontroll och antalet kontroller under året samt resultatet från dessa kontroller. Totalt har det under 2014 utförts 39 dricksvattenkontroller.

Antalet kontroller under ett år är beroende av antalet fastställda kontrolltimmar verksamheten har blivit tilldelad. Under 2014 användes följande modell:

>7 h = 3 besök

4,5 – 7 h = 2 besök

2 – 4 h = 1 besök

≥ 1,5 h = 1 besök vartannat år

I de flesta fall innebär detta att de som har 1 kontrolltimme och som inte fått någon kontroll under det här året fick kontroll 2013 och kommer få kontroll 2015. I enstaka fall kan det också vara så att det på grund av tidsbrist inte hunnits med kontroll enligt planen. Kontrollen ser inte likadan ut år för år. Ibland får man mer kontrolltid och ibland mindre, men tanken är att om man tittar på den genomsnittliga kontrolltiden över några år så ska varje verksamhet ha fått sin tid.

Två nyregistrerade anläggningar i tabell 2 har inte fått kontroll under året. Dessa kommer få sin kontroll 2015.

Samtliga registrerade dricksvattenanläggningar: 45 st

Anläggning	Antal kontroll-timmar	Antal kontroller 2014	Avvikelse (A) Utan avvikelse (UA)
Allianskyrkan i Ölmostad – dricksvatten	1	1	UA
Angerdshestras vattenverk	1	1	UA
Axamo ring – dricksvatten	1	1	UA
Bottnaryds vattenverk	1	1	UA
Brittebo lägergård 32044 – dricksvatten	2	0	-
Brovillan B & B – dricksvattenanläggning	1	1	UA
Brunstorps vattenverk	14	4	UA
Carlsfors bruk	1	0	-
Framnäs semesterhem (dricksvatten)	1	0	-
Getingaryds camping – vattenanläggning	1	0	-
Grenna Hills Guesthouse – vattenanläggning	Ej fastställt tid ännu	1	UA
Gränna golfklubb vattenanläggning	1	1	UA
Gränna vattenverk	10	4	UA
Gunneryds vattenverk	1	0	-
Hallbystugan – vattenanläggning	1	0	-
Häggebergs vattenverk	14	5	A: Brister i underhåll och problem med skadedjur på några reservoarer.
Högabergsgården – dricksvatten	1	1	UA
Järnässkolans vattenverk	1	0	-
Karshult – dricksvatten	1	1	UA
Lekeryds vattenverk	2	1	UA
Lovsjöbadens camping – vattenanläggning	1	0	-
Matsalen Riddersberg/hästanläggning Riddersberg	1	0	-
Open New Doors – dricksvattenanläggning	2	1	A: Vattenprovet visade på otjänligt resultat med avseende på koliforma bakterier.
Ottorina i Bunn – dricksvatten	1	0	-
Persgården – vattenanläggning	1	1	UA
Riddersbergs värdshus – dricksvatten	1	0	-
Ryds vattenverk	1	1	UA
Sevdabo hjort – vatten	1	1	UA
Shell/7-eleven 4061393 – dricksvatten	1	1	UA
Skinnarebo golfklubb – vattenanläggning	1	1	UA
Skinnerdals samfällighetsförening	1	0	-
Sonarps bed and breakfast – dricksvattenanläggning	1	1	UA

Statoil Västra Jära – dricksvattenanläggning	1	1	UA
Svarttorps vattenverk	1	1	UA
Tokeryds herrgård – dricksvatten	1	1	UA
Tornaryd sand golf club AB – dricksvattenanläggning	1	2	UA
Unnaryd 11:7	1	1	UA
Unnefors såg	1	0	-
Wettershus retreatgård - dricksvatten	2	1	UA
Visingsö vattenverk	3	0	-
Västanå slott AB - vattenanläggning	1	1	UA
Vätterleden vattenverk	2	0	-
Ödestugu vattenverk	1	1	UA
Ölmstad församlingshem - dricksvatten	Ej fastställt tid ännu	0	-
Örserums vattenverk	2	0	-

Tabell 1 Samtliga registrerade dricksvattenanläggningar - 45 st (inkl. nyregistrerade), antalet kontrolltimmar per anläggning, antalet kontroller som utförts under 2014 samt resultatet från dessa.

Dricksvattenanläggningar som registrerats 2014: 12 st

Anläggning	Antal kontroll-timmar	Antal kontroller 2014	Avvikelse (A) Utän avvikelse (UA)
Allianskyrkan i Ölmstad - dricksvatten	1	1	UA
Brovillan B & B - dricksvattenanläggning	1	1	UA
Grenna Hills Guesthouse - vattenanläggning	Ej fastställt tid ännu	1	UA
Karshult - dricksvatten	1	1	UA
Open New Doors - dricksvattenanläggning	2	1	A - Vattenprovet visade på otjänligt resultat med avseende på koliforma bakterier.
Persgården - vattenanläggning	1	1	UA
Riddersbergs värdshus - dricksvatten	1	0	-
Skinnarebo golfklubb - vattenanläggning	1	1	UA
Sonarps bed and breakfast - dricksvattenanläggning	1	1	UA
Statoil Västra Jära - dricksvattenanläggning	1	1	UA
Tokeryds herrgård - dricksvatten	1	1	UA
Ölmstad församlingshem - dricksvatten	Ej fastställt tid ännu	0	-

Tabell 2 Registrerade dricksvattenanläggningar 2014 – 12 st, antalet kontrolltimmar per anläggning, antalet kontroller som utförts under 2014 samt resultatet från dessa.

Diskussion och slutsats

Resultatet från årets dricksvattenkontroll har varit tillfredsställande då avvikelse endast noterats vid två av årets 39 dricksvattenkontroller. Om man jämför med resultatet för 2013 då avvikelse konstaterades vid tre av årets 23 kontroller har det varit färre avvikelser trots fler kontroller. Under 2014 har 28 anläggningar besökts vilket också är fler än 2013 då 18 anläggningar besöktes. Anledningen till att fler kontroller har blivit utförda under 2014 jämfört med 2013 är troligtvis att vi under 2014 har haft mer tid avsatt för dricksvattenfrågor.

Inventeringen har inneburit att 12 nya/nygamla anläggningar har kunnat registreras vilket kan anses vara ett gott resultat och ett tecken på att det fanns ett behov av inventering. Detta kan jämföras med 2013 som resulterade i 16 nya/nygamla anläggningar som registrerades. Antalet nyregistreringar som gjorts är beroende av hur många av de anläggningar vi gjort utskick till som faktiskt är aktuella för registrering enligt dricksvattenföreskrifterna. Det är också beroende av hur stort urvalet och utskicket har varit. Under 2013 gjordes ett lite större utskick än vad som gjordes 2014.

10 av årets 12 nyregistrerade anläggningar har också kunnat få sin första kontroll under året. Två anläggningar återstår och kommer få sin kontroll under 2015. Anledningen till att de inte fått sin kontroll i år är tidsbrist. Några ärenden är fortfarande pågående eftersom miljö- och hälsoskyddskontoret inte fått in tillräckligt underlag för att till exempel kunna fastställa provtagningsplan eller kontrolltid. Projektet har varit lite av ett "jaga-projekt". Det finns en del okunskap bland de verksamhetsutövare som vi möter och vi har fått jobba mycket med information.

Inventeringen kommer fortsätta under 2015 och då hoppas vi få kännedom om huvuddelen av resterande anläggningar som ska vara registrerade enligt dricksvattenföreskrifterna.

Vid inventeringsutskicken förra året (2013) var det många som inte hörde av sig och som vi fick ta kontakt med igen via nytt utskick eller som vi ringde till. Vi hade satt ut datum i utskicket där vi skrev att vi önskade få ta del av uppgifter och anmälningsblanketter inom en viss tid. Det var många blanketter som inkom efter utsatt datum och detta fick som konsekvens att vi inte hann utföra vårt uppdrag inom tiden för respektive vattenpass. Vi tog lärdom av detta och bifogade i år, tillsammans med utskicket, också en begäran om att vi vill ha in provtagningsplan i samband med anmälan om registrering. Vi lämnade samtidigt information om vad en provtagningsplan ska innehålla. Delar av problemet kvarstod dock då planen ändå inte alltid lämnades in men vi fick lite mindre arbete och lite kortare handläggningstid i några ärenden.

Att ha tid avsatt för kontroll av dricksvatten har varit bra. Arbetet har blivit gjort och vi har känt att det har kunnat prioriteras. Att arbeta med dricksvatten är skilt från kontroll av andra livsmedel på många sätt. Det är en helt annan lagstiftning och man behöver ha en mycket bredare kompetens. När vi tidigare har arbetat oregelbundet med kontrollen har det vid varje tillfälle blivit en lite längre startsträcka eftersom det tar en stund att sätta sig in i denna typ av frågor och lagstiftning. Att då få arbeta ostört och koncentrerat med denna kontroll har därför varit positivt och underlättat arbetet på många vis.

Inventeringen har medfört att vi har fått kännedom om, och fått fler verksamheter registrerade i vårt tillsynsregister. Inventeringen har även resulterat i att vi på några anläggningar även har fått kännedom om annan livsmedelhantering i form av t.ex. kiosker, vilka vi inte känt till sedan tidigare.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSKONTORET
Besöksadress Juneporten, Västra Storgatan 16, Jönköping. Tfn 036-10 50 00
miljo@jonkoping.se

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**